

šole! Kaj je krivo, da se celo med našimi prostimi ljudmi nahajajo, ki se od nas Slovencev obračajo? Šole! V šolah so se napili namestu domače ljubezni medu tujega strupa. Kaj je krivo da naša slovenska dežela postaja čedalje bolj siromašna, da naše ljudi zmerom pogosteje na boben devljo? Naše lagodne šole so tega krive. Ako bi imeli boljše ljudske šole, ako bi imeli dobre kmetijske šole, ne bi imeli tuji ljudje najlepših vrhov naših goric! Tuji ljudje, katerim Slovenci delamo, oni pa basek jemljo! (Živio!) Ko bi bili dovolje podučeni, stali bi kakor pečina nasproti tujemu navalu. — Zato hočemo, da so šole slovenske, da se podučujemo naravnost v svojem jeziku. — Ker je potreba da pri nas uradnik, oznanovalec krščanstva, in vsak komur je treba više omike in ki mu je s Slovenci poslovati, mora znati naš jezik popolnoma v pismu in besedi, treba, da se naš naroden jezik vpelje tudi v više učilnice. . . . S tem pa ne mislite, da bi jaz bil sovražnik nemškega jezika, v katerem so pisali sloveči možje, kateri je za človeško vednost važen, v katerem so mislili in delali veliki umetniki in modroslovci. Ali nam je slovenski jezik prvi in nemškega jezika naj se uče tisti, ki hote napredovati. . . .“

Prvoslednik iz skušnje svoje mladosti popisuje stan dozdanjih učilnic, prebere še enkrat po g. predgovorniku navsetovani tretji del resolucije, kateri zgrano ljudstvo sprejme viharo in enoglasno, kakor se pokaže iz vprašanja predsednikovega: če je kdo zato, da bi ostale šole pri starem, za kar se nijeden iz množine ne oglasi.

(Konec prihodnjih.)

Narodna politika.

II.

Zgodovina priča, da smo imeli Slovenci zmerom dovolj neprijateljev, kateri so nas pritiskali z vseh strani; ali vkljub mnogoterim maneverom in intrigam ohranili smo si vendar le svojo narodnost. Ta le fakt nam je porok, da tudi v bodoče ne poginemo in nas nobena sila ne izrine iz zgodovinskih listin, marveč nam velja še marsikateri list dopolniti. Slovenci nismo noben osamljen ostanek naroda, ki je vže poginol ali na skoro pogine. Mi smo veja debela, ki obdaja skoro vso Evropo: a za hrbtom so nam sorodna plemena. Pa da tudi tega ne vemo, to nam vže napadi in sovraštvo nasprotnikov kaže, da imamo še dovolj snage. Treba nam je le, da se zavedamo in za nemile skušnje vtrdimmo. Kaj neki pa, nasprotniki, vendar zabtevate, da bi storili? Hočete li, da bodemo še na dalje igrača in orodje vsakemu, kdor in čemur bi nas hotel rabiti? Menimo, da ne bode tega noben svobodnjak zahteval. Ali pa hočete, da se naobrazimo in postanemo krepek steber splošnej svobodi? Če to zahtevate, vjemate se z nami. V ta namen nam pa podajte tudi sredstev, da se narod naobrazi in olika v njem trdno vkorenini. Da se pa naobrazi, mora se zavedati; in da se bode zavedal, moramo ga buditi in podučevati. Narodna zavest je podlaga vsakemu napredovanju. Brez nje je vsaka omika puhla in nestalna; brez nje vsak pojem o svobodi nemogoč. Ali vi trdite, da nam ni mar svobode, marveč se bojujemo le za jezik. Pa kaj pomaga n. p. narodu svobodni tisek, ako se ne sme na podlagi svojega jezika naobraževati; ako celo ne zna vsega v svojem jeziku misliti, ker nima dovolj znanstvenih izrazov ali jih celo ne pozna? Najprej je treba jezik vsestransko olikati; da se pa olika, treba ga je rabiti v šoli in javnem življenju. Mislite li, da bi bil narod res tako dolgo čakal konstitucionalne ustave, da je prej umel, kaj je in pomeni beseda „konstitucija“? Gotovo ne. Pa nikar ne mislite, na bi bilo dovolj, ako bi mu se ta beseda iz ktereга slovarja poslovenila in pojasnila. Predno jo ume, mora imeti pojem, kaj je.

Prav radi vam priznavamo, da v gospodarstvenih rečeh prav počasi napredujemo, da nimamo kapitalov, da nas obrtnija ne zanima toliko, kolikor bi nas morala. Ali kaj je tem nepakam krivo? Samo to, da ni mogel narod svojih sil tudi na tem polju razvijati in uriti. Kdor se je hotel naučiti pametnega gospodarstva, moral si je na tujej podlagi potrebnih naukov pridobivati; ali narod se ni mogel po tej poti učiti. Ravno za to pa zahtevamo sedaj sredstev, da mu se pomaga; vcepiti mu čemo zavest in omiko, da poderemo vsako mejo, ktera ga je doslej ločila od olikanega sveta.

Ali nas pa sme kdo za tega voljo grajati? Bilo bi krivično.

In, ko narod vse to doseže in si prisvoji; ko mu ne bodo razne overe zapirale poti do splošne omike; ko bode narod svojo snago poznaval ter jo vedel ceniti in pametno rabiti: potem ne bodemo z narodno politiko nič več nadlegovali, potem ne bodemo več zahtevali ravnopravnosti. Ali poprej ne bodemo mirovali, naj nas tudi nasprotniki napadajo in črne, kakor jim drago.

Gospodarske stvari.

Vsak delavec naj misli na svoje delo.

(Konec.)

Na Nemškem, kder sem klopotce delal, je neka gospodinja šalato v škač pometala, vode nalila in škač pod drevo postavila, češ, da tako vse, kar je živega na šalati, pete pobere in iz vode izleze. To isto tudi mislijo nekatere ženke o gobah, da odurni črvi s kopiti pobegnejo, če jih razrežejo in na rešeto razpoložijo, da se posušijo. Po tem ja vendar več črvov na juhi plava, kot je zgrbančenih kosčekov gobinih v kisli čorbi, da človek ne ve, ali je postna, ali mesena jed, ali so ocvrki, ali po novi modi nudeljši! — Gnjus. O poldne spravi ta izobrazena Nemica šalato brž v skledo, jo osoli, jesiha in nekaj olja vlije in hajd s šalato na mizo. Pa, o groza! Kako se težaki strmo gledajo, ko vidijo, da se šalata giblje in vzdiguje — noben se ne upa z vilicami v šalato; pravijo pa: schau, schau, wie er blickt! po naše: glej, glej, kako gleda! — Žaba je bila v šalati. Fej te bodi Nemica!

Ta Nemica je šalato ne le z rokami, morda tudi z nogami obdelovala. Saj večkrat pride šalata tako razcapana, zdrobljena in zmečkana na mizo, da ji ni treba hvale peti, da je to naj boljše na nji, da se zlamlja, kadar jo ješ, ker že tako preveč stlačeno neke gospodinjje na mizo donšajo. —

Šalata se mora v večji posodi z vilicami premešati, ko se je osolila in dostojno z jesihom in oljem zabelila, in po tem v drugo snažno posodo ali skledo z vilicami predjati, a ne z rokami vzlasti takrat ne, ko je gospodinja poprej otroka očedila! — Nekteri gospodi si sami šalato na mizi obdelajo. Na nekkih mestih je bilo to delo meni izročeno, in to po pravici, kakor bomo o koncu videli.

O ti grozni širokoustnež! Ali si nisi mogel svoj krušni grod s krpilji zadelati, da nas tako neusmiljeno obraš! — No, čakaj, bo morda neka sramožljiva ženka pristavila: „Tebi pa jaz že ne bi rada kuhala, ker brez ovinkov po svetu razglašiš, če se kateri naših tovaršic kaj naravnega pripeti.“ Ljuba moja! ti tiho povem, da me drugi ne čujejo: Ni se ti je bati zategadel, zakaj če bi bil jaz za sukno rojen, bi mi ne trebalo toliko let v „jankarju“ hoditi. — Tudi si mislim: boljše je „pravičen“ v jankarju hoditi, kakor pa se „krivičen“ v suknji voziti — veš. — Pri vsem tem še vendar ni obupati, saj ti je znano, da še se je do seh dob, kar svet stoji, vedno potvrdjevalo: da vsak človek sebi enakega najde. Ako bi pa že vse strune popokale, in ravno pri meni izjem bil, tudi nič ne de, če lih raje pečeno jem — saj sem sam — Kuhar.

Negova, 24. julija 1868.

Fr. Jančar, kaplan.

Proti gosenicam na zelju (kapusu).

Letos nam spet velika množina gosenic hoče vse zelje pojedsti, potrebno je zato, da gospodar, kolikor mu naj več mogoče gosenice preganja. Med mnogimi pomočki priporoča „Obzor“ proti gosenicam solino apno (chlorkalk), ki se dobi v štacunah in apoteki, to apno si moraš v vodi raztaliti in s to vodo se mora pomočiti zeljino perje od zdola. Gosenice duha tega apna ne morejo volati in zapustijo taki zelje.

Državno darilo proti boleznim svilnih črv ičev.

C. k. kmetijsko ministerstvo bo dalo po predlogu komisije za svilorejo državno darilo t. j. 5000 gld. onemu, ki bo iznašel dobro in sploh rabljivo darilo proti kužni bolezni (madežna bolezen) svilnih črvičev (Bombix Mori): Dar se bode podelil še le tedaj, ko se bode pomoček ali zdravilo skozi dve leti popolnoma potrdilo, tedaj morebiti še le leta